

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

המספיק לעובדי ה'

ואמרו בני קרח על התשוקה לבית המקדש (תהלים פ"ד, ב'): "מה ידירות משכנותיך" וכו'. ותשוקה זו אפשר להבינה במשמעות חיצונית או פנימית. החיצונית היא התשוקה שיבנה בית המקדש, בזמן חורבנו, כלשון בני הגלות וכמאמריהם הרבים שנאמרו בלשון בני הגלות.

הוזכר לעיל שישנם מדרגות רבות במדרגת ההתבודדות. ישנו אופן שהאדם מבודד חלקית, וישנו אופן שהאדם מבודד לגמרי בכל הבחינות [ושלימותה של התבודדות זו תהיה לעתיד לבוא]. וכמו שהוא הזכיר לעיל, אדם שנמצא בבית המקדש, על אף שהוא מבודד מבני העולם בחוץ, אך עדיין ישנם בני אדם בבית המקדש שמהם הוא לא מבודד.

ולפי"ז, עצם כך שבני ישראל יוצאים מארץ ישראל לגלות, זוהי עומק הגלות. זהו אחד מהכוחות המעכבים שיש בגלות. שהרי כאשר בני ישראל נמצאים בארץ ישראל, הם מבודדים מהעולם, בבחינת: "הן עם לבדד ישכון". וזהו סוג נוסף של התבודדות. אך כאשר בני ישראל יוצאים לגלות, הם הופכים להיות מעורבים עם האומות, ונמצא שחסר במדרגת ההתבודדות של ישראל.

נמצא, שגם התשוקה החיצונית שבנה בית המקדש בזמן חורבנו, כלשון בני הגלות וכמאמריהם רבים שנאמרו בלשון בני הגלות, עניינה הוא, שעומק הרצון לצאת מהגלות הוא יציאה מהתערובת, וכניסה למדרגה נוספת במדרגת ההתבודדות.

ועל פי משמעות חיצונית זו הרי מאמרו (שם שם, א'): "גם צפור מצאה בית" וכו',

המשך בעמוד ב'

'שמונה', אבל זהו שמונה מהמקום התחתון. האדם עצמו הוא בבחינת שבע - "נברא", שבע ימים שהקב"ה ברא את עולמו, וכאשר אנו רוצים לצייר את צורתו באופן נוסף, קוראים לזה 'תמונה'. אך זוהי בעצם המשכה של כח נוסף מעבר למציאותו. הגם שבודאי שורש כל תחתון הוא בעליון, אבל התגלותו הוא מצד המקום התחתון, ולא מצד מקומו העליון.

לעומת זאת, עניינה של 'תמונה' בשורש העליון הוא כדלהלן. בכל דבר יש את מציאות הדבר עצמו כפי שהוא קיים, והשגת האדם בכל דבר היא, מתוך מציאותו של האדם עצמו, בבחינת "מבשרי אחזה אלוך", מעבר לגדרי מציאותו של האדם עצמו, הוא לא יכול לתפוס את הדבר, ולכן הוא לא תופס את הדבר כפי שהוא לעצמו. כל דבר דבר שהאדם תופסו מעבר לגדרי מציאותו, בעומק הוא מנסה להכיל בו את מציאותו שלו.

כאשר נאמר ש"אין לדין אלא מה שענינו רואות", והם רואות מתוך מציאותו שלו, הרי שראייתו מתוך מציאותו שלו מחילה על מה שהוא רואה את מציאותו שלו, ולכן הוא אינו תופס את הדבר כפי שהוא. ומחמת שאת מציאותו שלו הוא מחיל על הדבר האחר, הרי שבעצם הוא יוצר התפשטות שלו עצמו. ולכן זה נקרא 'תמנא', 'שמונה', 'תמונה'.

ישנו את כח ההכרה העליון, שזו סוגיא אחרת שנתבארה לעיל. אך בגדרי כל הנבראים כולם, כל מציאות האדם תופס כפי מי שהוא. ולכן כאשר הוא תופס דבר, הוא מחיל עליו את מציאותו שלו. וכיוון שהדבר מעבר למציאותו שלו, לכן הוא מחיל עליו את המושג שנקרא 'תמונה'. ולכן 'תמונה' עניינה הוא שבעצם ה'שמונה' הוא מה שמתגלה אצל האדם, זו ה'תמונה' שמתגלה לתתא.

■ המשך בע"ה שבוע הבא - מסדרת דע את אמונתך (שלוש עשרה העיקרים לרמב"ם)

י"ג עיקרים יסודות האמונה לרמב"ם

והיסוד השלישי הזה מורה עליו מה שנאמר: "כי לא ראיתם כל תמונה". כלומר, לא השגתם אותו בעל תמונה, לפי שהוא כמו שזכרנו אינו גוף ולא כח בגוף.

ליסודות המובאים כאן ב"ג עיקרים, הרמב"ם מביא מקורות מהפסוקים. וביסוד השלישי, שהוא הרחקת ההגשמה, שלא יאמר בבורא ית"ש שום הגדרה שום גבול, המקור לדברי הרמב"ם הוא לשון הפסוק והאזרה שנאמרה על מעמד הר סיני: "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד, טו).

ונבאר מהו ענין המושג שנקרא 'תמונה'.

בארמית שמונה נקרא 'תמנא'. והרי, שכל 'תמונה' [תמנא] היא מלשון 'שמונה'. זהו המושג שנקרא 'תמונה'.

ביאור הדברים. הבריאה כולה נבראה בשבעה ימים, כלשון המקרא: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (שמות לא, יז). והרי שכל התגלותה של הבריאה היא במדרגה שנקראת 'שבע'. לפ"ז, 'תמונה' עניינה, שכאשר האדם מצייר בדבר את המציאות שנקראת 'תמונה', הוא מנסה לבקוע מעבר ל'שבע' שבאותו דבר, הוא מנסה לבקוע ל'תמנא' שבו. ה'שבע' שבו נתגלה העולם, שורשו הוא שמונה, והשתלשלותו הוא שבע. וכאשר האדם מנסה להשיג את השורש שממנו בא הדבר, זה נקרא 'תמונה'.

זהו בעומק המושג שנקרא 'תמונה'. המושג של 'תמונה' שמשמשים בו כיום, זוהי ההתגלות של ה'תמונה' מהצד התחתון, והוא שונה לחלוטין מעניינה של ה'תמונה' מהצד העליון. עניינה של 'תמונה' מהצד התחתון הוא, שיש את המציאות של האדם, ויש לו הכפלה נוספת שנקראת 'תמונה'. גם זה

המשך מעמוד א'

הוא תיאור חורבנו של בית המקדש והיותו, מפאת עוונותיהם הרבים של ישראל, מקום מושב עופות, כשאר מקומות שמה ושאייה,

נבאר את ענין הפיכת בית המקדש ל'מקום מושב עופות' בחורבנו.

נתבאר לעיל שמדרגת התבודדותו של אליהו הנביא היא כיונה. כלומר, כל אדם כאשר הוא רוצה להתבודד והוא נמצא עם אנשים אחרים, צריך הוא להתבודד בתוכם, או ללכת למקום אחר. לעומת זאת אליהו, כאשר הוא רוצה להתבודד, הוא יכול לצאת מחברת האנשים ברגע אחד.

זהו העומק של ה'ציפור', כמו שר"א בן הרמב"ם האריך לעיל בפרק השלישי במדרגת החסידות, שמדרגת ה'ציפור' היא מדרגת ההתבודדות. על הציפור נאמר: "גם צפור מצאה בית ודרור קן לה", הציפור הולכת ומבודדת את עצמה, וכשיש לה צורך היא חוזרת למקומה.

לפיכך, אפילו בזמן חורבנו של בית המקדש, אור ההתבודדות ממשיך להתגלות בו. זו ההבחנה של "גם צפור מצאה בית", הוא תיאור חורבנו של בית המקדש, שהפך להיות מוקם מושב עופות. כמובן שזו לא שלמות מדרגת ההתבודדות, אך גם בזמן חורבנו של הבית הוא בסוד ההתבודדות.

וכמו שהוזכר לעיל, ישנה התבודדות דקלוקל שהיא בבחינת 'מת', שכל אחד עומד לעצמו. וגם האבלים על המת, הגדרתם היא בבחינת "בדד ישב", "איכה ישבה בדד". והרי שחורבן הבית, שהיא עיקר האבילות, מגלה 'בדד'. זהו 'בדד' מהצד התחתון, אך העומק של 'בדד' זה שורשו בהתבודדות העליונה.

ומאמרו (שם שם, ז'): "עברי בעמק הבכא" וכו', הוא תיאור ריבוי בכיותיהם של בני הגלות על חורבנו, שמתפללים (שם שם, ט'): "ה' אלהים צבאות שמעה תפלת"י וכו', שהיא בקשה לשמוע את תפלתם של בני הגלות. ומאמרו (שם שם, י'): "מגננו ראה אלהים" וכו', הוא בקשת תשועה מן האויבים וחסות מפניהם והחשת בוא המשיח, כמובטח. ומאמרו (שם שם, י"א): "מדור באהלי-רשע", כוונתו לישיבת ישראל בין הגויים במשך הגלות,

כמו שהוזכר, חלק ממהלך הגלות היא איבוד ההתבודדות של "הן עם לבדד ישכון", 'לבדד'

פרק ד' | הכרה עצמית נתבארו - א"כ - שני חלקים.

יש חלק שהוא חלק המעשה הגמור שבהלכה שבהעדרו עלול הוא לבא לידי איסור, שם בודאי שעליו להתפלל "שלא יכשל בדבר הלכה" מחמת התוצאה העלולה להיות חס ושלום.

אבל בכל חלק מחלקי התורה צריך שתהא בקשת האמת בוערת וגלויה באדם, ועל ידי בקשת האמת הזו, מחד, הוא מחדד את הדברים עד מקום שיד שכלו מגעת, אבל מאידך תמיד הוא חושש שהוא לא זכה לכיון לנקודת האמת, ומחמת כך, תפילתו בוקעת ממעמקי הלב, "ותן חלקינו בתורתך" ושתהא תורתנו "תורת אמת... נטע בתוכינו", כדי שיזכה ל"תורת אמת" לפי חלקו בעולמו.

באופן הזה קיימת אותה צורה שהוזכרה - בדברי רבותינו, שפעמים אפילו באמצע הלימוד היו פורשים להתפלל, זו סוגיה דקה מאוד שאינה ראויה לכל יחיד ויחיד - אבל בודאי שצריך האדם על כל פנים בתחילת לימודו לחזק אצל עצמו בתוקף את הבקשה להשיג את האמת ושתהא אז תפי-לה שיזכה להשיג את האמת.

בהמשך הלימוד - ובמשך כל זמן הלימוד - צריך שתהא בקשת האמת ערה וגלויה בקרבו על מנת שיזכה ל"תורת אמת... נטע בתוכינו".

וכן באמצע הלימוד, הרשות נתונה להאדם להפסיק זמן מועט טרם יכבה מלבו יראתו יתברך שמו שקיבל עליו קודם התחלת הלימוד, לה-תבונן מחדש עוד מעט ביראת ה'.

הנה נתבאר לעיל בדברי הנפש החיים, ביסוד דברי הגמ' בשבת [ל ע"א] "שראשית חכמה יראת ה' היא הפתח והשער להכנס לתורה הקדושה", ולכן תחילת דבר בשעה שאדם מתחיל ללמוד תורה, "צריך להתבונן ביראת ה' טהורה בטהרת הלב".

מוסיף הנפש החיים ואומר "וכן באמצע הלימוד", לא רק בתחילת לימודו של האדם, אלא "וכן באמצע הלימוד הרשות נתונה להאדם", משמע מדבריו שזה לא חיוב, כשהסדיר לעיל את סדר הדבר בשעה שהאדם מתחיל לישיב ללמוד, צורת הדברים היתה נוטה לומר שזו הצורה שכך האדם קרוב להיות מחויב לנהוג, שלפני לימודו הוא "צריך להתבונן ב-ראת ה' טהורה", אבל באמצע הלימוד אומר הנפש החיים הרשות נתונה לאדם להפסיק", זה לא בבחינה של מפסיק בדברי תורה לדברים בטלים שמאכילין אותו גחלי רתמים, אלא הרשות נתונה לאדם להפסיק. אז יש את הנידון הראשון האם יש כלל רשות להפסיק ועל זה אומר הנפש החיים שהרשות נתונה להפסיק, הנידון השני הוא כמה זמן ראוי לאדם להפסיק מהדברי תורה ולעסוק בעניני יראת ה', ע"ז אומר הנפש החיים "להפסיק זמן מועט", וידועים דברי הנפש החיים בספרו רוח חיים (ריש הספר) שה-זמן הוא בערכין של "קב חומטין בשיעור של כלל כל הכור כולו, שהוא אחד ממאה שמונים", וזהו "הזמן מועט" שמותר לאדם להפסיק. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

פרק ז | דרך אחת לעומת ריבוי דרכים בלימוד

תפיסת מהלך

מלבד כך שבכל סוגיה וסוגיה צריך האדם למצוא את החלק שלו ששייך לאותה סוגיה, וכן לאסוף ולאחד את שיטות רבותינו. הכח היותר עליון הוא לקנות את תפיסת המהלך הכללית, - להבין מהו המהלך שלו שבו הוא תופס וממנו חלקו שלו בתורה. וכן בדברי רבותינו, צריך לקנות את תפיסת המהלך - מהו המהלך שבו דרך ועל פיו אמר כל אחד מרבותינו את דבריו.

נבאר: כאשר אדם נמצא בחיצוניות, אזי הוא יכול בכל פעם לומר סברות, פעם סברא כזו ופעם סברא אחרת בלי שום בנין אב. אבל ככל שהאדם בוקע יותר לפנימיות, למרות שכמובן הסברות שלו הם רבים, אבל ישנו בית אב וצורת מהלך שעל פיו בנויות כל הסברות שלו. כמובן שיש בזה רוחב מסוים בתוך אותו מהלך, אבל ההבנה שלו בנויה באופן של מהלך מסוים. וככל שהאדם מעמיק יותר בדברי רבותינו, אז הוא מכיר בכל אחד מרבותינו מהי צורת המהלך שלו. ונמצא שהוא לא לומד עוד שיטה ועוד שיטה בכל סוגיה, אלא יש כאן כמה מהלכים ופנים יסודיים לדברים.

בדברי הראשונים דברים אלה לפעמים יותר סתומים, כי דברי הראשונים עצמם נעלמים יותר וחתומים יותר. אבל בדברי האחרונים שתורתם יותר גלויה, יותר מורחבת, ויותר קרובה להשגתנו, ניכר יותר מהלך דבריהם באיזה מהלך דרך כל אחד מהם. ואם כן עומק ההשגה בדברי תורה אינו נעצר במה שהם אומרים, אלא בשורש הבית אב שלהם, - מה היה שורש התפיסה שמכוחה נאמרו הדברים. בהמשך נזכיר בעז"ה דוגמאות ע"מ לחדד את הדברים, אבל ראשית אנו אומרים את ההגדרות בכללותם.

נחזור אם כן שוב, יש את העצם של הנפש, ויש את הריבוי של השיטות. יש את העצם של הנפש שתופסת מהלך אחד, וצריך האדם לעמוד ולחדד, מהו המהלך שלו. ויש את ריבוי השיטות. ומלבד ריבוי השיטות כפשוטו, יש את הריבוי מצד שורשי התפיסות, וצריך להכיר בכל מהלך ומהלך שבכל אחד מרבותינו, מהי שורש התפיסה שממנה הוא דן, ומה היא התפיסה הפרטית שלו.

הבנת הדברים בשורש התפיסה, היא בעצם הבהירות של פנים ושורש החכמה. ושם האדם עומד בעצם על אמיתת דברי רבותינו ביסודם, ולא רק בפרטותם בכל סוגיה וסוגיה לעצמה, אלא בשורש כללות הסוגיה כמו שהתבאר.

כעת ניתן דוג' אחת יסודית, ובהמשך הפרקים נחזור אליה בעזר ה' מפנים שונות. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי

הלימוד"

מלשון התבודדות. וכמו שנתבאר, הכאב הוא על ישיבת ישראל בין הגויים, שהיא היפך של "הן עם לבדד ישכון".

ומאמרו (שם שם, י"ג): "ה' צבאות אשרי אשרי אדם בטח בך", מורה על מי שבטח בה' יתעלה כי יושיענו מן הגלות. ואת שאר הפסוקים שבמזמור זה יש לפרש באותה רוח על דרך הבאור וההסבר.

מי שבטח בה' יתעלה שיושיענו מהגלות, הרי שעצם התשוקה לצאת מהגלות זו תשוקה לצאת מהתערובת ולהגיע ל"הן עם לבדד ישכון", כמו שנתבאר.

ועניינו של הבטחון הוא, שכאשר האדם בוטח שבעתיד הדבר יקרה, הרי שהוא נמצא כבר בהווה - בעתיד. עצם ביטחונו בדבר זהו חיבורו לעתיד, ואזי כבר בהווה הוא נמצא מעין בעתיד. אך כאשר האדם לא בטוח שזה יקרה, ההווה מנותק מן העתיד, והוא נמצא במדרגה אחרת.

זהו עומק הבטחון שהקב"ה יגאלנו. גם בזמן שהאדם נמצא בתוך הגלות, אך מכח הבטחון שהאדם בוטח, הוא נמצא אצלו ית"ש וחוסה בצילו - "הבוטח בה' חסד יסובבנו". נבין עמוק. בשעה שהאדם בטוח בה', זהו לא רק בטחון כהגדרה חיצונית. בהגדרה הפנימית עניינו של בטחון בה' הוא, שעכשיו האדם חוסה בצילו יתברך שמו. ונמצא, שעל אף שהוא נמצא כעת בין האומות, אבל בעומק הוא אצל הבורא יתברך שמו, ואזי הוא מבודד בתוך האומות עצמם.

זהו "יושב בסתר עליון", בשעה שהאדם בוטח בו יתברך שמו, "בצל כנפיו תחסה", הוא חוסה אצלו יתברך שמו, ואזי גם בהווה של עומק הגלות, הוא נמצא אצלו יתברך שמו. מעין מה שנאמר על בני קרח: "מקום נתבצר להם בגיהנם", הם נמצאים בגיהנם - "עוברי בעמק הבכא", אך יש להם מקום לעצמם.

יתר על כן, אפילו כאשר אנו נמצאים בגלות, בשעה שהאדם בוטח בקב"ה, מתקיים בו: "אנכי יוצא בתוך ארץ מצרים" בתוך הגלות, והוא חוסה בצל כנפיו. הוא נמצא בהתבודדות השלמה של "ונשגב ה' לבדו", בתוך הגלות עצמה, מכח בטחונו השלם בבוראו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'

לעובדי ה'

שמיני | ה-ב

עבודה זרה (מה, ע"ב) - דתניא, ר"א אומר, מנין לעוקר עכו"ם שצריך לשרש אחריה, ת"ל ואבדתם את שמם. א"ל ר"ע והלא כבר נאמר (דברים יב, ב) אבד תאבדון, אם כן מה ת"ל ואבדתם את שמם מן המקום, ההוא לכנות לה שם.

והנה גדר הדבר שצריך לשרש אחריה, מבואר בר"א מזרחי (ראה, יב, ב) וז"ל, ופירוש שצריך לשרש אחריה, הוא כמו ששנו בספרי, מנין אתה אומר שאם קצץ אשירה והחליפה, אפילו עשר פעמים, שחייב לקוצצה, ת"ל אבד ואח"כ תאבדון. ועיין פרישה (יו"ד, קמו, טו). ועיין לבוש וז"ל, אבד וחזור ותאבד יותר, דהיינו שירוש.

ויעוין בכלי יקר (חקת, יט, ב) וז"ל, לכך אמרו חז"ל, העוקר ע"ז צריך לשרש אחריה, ר"ל צריך לחקור איזה סיבה גרמה להם לעבוד ע"ז, כי הסיבה היא השורש פורה ראש ולענה, ובביטול הסיבה יפול המסובב, דהיינו התולדה, והסיבה נמשלה לאם המולדת תולדה, על כך צוה ה' על שריפת הפרה, אם של העגל, כדי שנלמד מזה דין העוקר ע"ז שצריך לשרש אחריה, ואז לא ישוּבו לכסלה. ועיין נועם אלימלך (שופטים, ד"ה כי יכרית). ובאר מים חיים (מצורע, יד, ב) ואור המאיר (ראה, ד"ה אבד). וערבי נחל (לך לך, ד"ג). ומאור ושמש (ראה).

ויעוין במלבי"ם (ראה, יב, ג) וז"ל, לדעת ר"א מלמד שצריך לשרש אחריה עד שלא ישאר לה שרש שבו יזכר שמה. ולשיטתו יסוד דין לשרש אחריה הוא מדין עקרות השם, ור"ע מוסיף יסוד בדין שם, שיש לכנות לה שם גנאי. ועיין שו"ע (יו"ד, קמו, טו). והוא הוא מקור הילפותא, ואבדתם את שמם. ויעוין במאירי (ע"ז, שם) וז"ל, העוקר ע"ז צריך לשרש אחריה, מה שנשאר ממנה תחת הקרקע.

ויעוין בט"ז (שם), ילפינן מקרא דאבד תאבדון דצריך לשרש אחריה, וזהו הדרדוף אחריה שכתב רבינו ז"ל. והיינו שבא"י מצוה לרדוף אחר ע"ז ולבערו, משא"כ בחו"ל, כמ"ש הרמב"ם שם (ה"א) ובא"י מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצו (ואיבוד מכל הארץ, הוא מכח שמאבד שורשה, ודו"ק), אבל בחו"ל אין מצווין לרדוף אחריה, עיי"ש. ועיין עבודת המלך שם.

ובעומק פירושים הנ"ל תלויים אם ילפינן מאבד תאבדון, איבוד שם, או ילפינן מקרא ואבדתם את שמם מן המקום, עקירת הדבר ממקומו, ודו"ק.

ויעוין בשו"ת לבוש מרדכי (ועיין שו"ת דעת כהן יו"ד, קס"ב, הערה 3) וז"ל, לשון איבוד ודאי משמעותיה לגמרי, כמ"ש בע"ז שצריך לשרש אחריה.

והבן ששורש כל רע הוא ע"ז, ושורשו בחלל הפנוי. ולכך דייקא בו נאמר יסוד הדין שצריך לשרש אחריה. וכאשר עוקרים את שורש החלל נגלה הא"ס ב"ה.

וכל הולך על כפיו. הלך הכ-ל. כתיב (בראשית, יא, כט) ויקח אברהם ונחור להם נשים, שם אשת אברם שרי, ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה אבי יסכה. מלכה, מל-כה. יסכה, יס-כה. וכאן הושרש כה דקלקול, אשת נחור, אותיות חרון, כנודע. וזה כה דקלקול, בחינת הר-כה, לשון הכאה. ולהיפך כה דתיקון בחינת יסכה, בחינת ברכה, בר-כה. והשורש יום בריאת העולם כ"ה, אלול או אדר.

והנה שורש כה דקלקול במה שכתוב (שם, ג, ט) ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה. אי-כה. והוא השורש לאיכה ישבה בדד, שבספר איכה, כמ"ש (זוהר, בראשית, כט, ע"א) הה"ד איכה ישבה בדד, א"י כ"ה. ושם (תרומה, קמג, ע"ב) אמרו השיב אחור ימינו מפני אויב (איכה, ב, ג) כדין כוס של ברכה אתיהיב בשמאלא, כיוון דאתיהיב בשמאלא שריאו עלאי ותתאי למפתח עליה קינה, ומאי קאמרי איכה, א"י-כ"ה (ונתקלקל ברכה, בר-כה, כנ"ל) וכו', וכד ימינא לא אשתכח רתחא דשמאלא נפיש (בחינת נחור - חרון) ולא שכיך ולא אוטיב ולא חדי, כדין איכה, אי-כה, כוס של ברכה מה תהא עליה.

ואמרו (לקח טוב, איכה, א, א) איכה, אמר ירמיהו הנביא, אי-כה, איה הבטחה שאמר השם לאברהם אבינו (בראשית, טו, ה) הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספר אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך. אי-כה שנאמר ליעקב אבינו (שמות, יט, ג) כה תאמר לבית יעקב.

ובתולדות יעקב יוסף (דברים) כתב, ואמר איכה אשא לבבדי טרחם וגו', וי"ל השכינה הנקרא כה, ותמה אי-כה, אשא לבבי טרחם, שהשכינה לבדה נושאת משאת בני"י לכפר עונותם. ועיי"ש עוד ביאור באיכה ישבה בדד, שהשכינה נקראת כה ישבה בדד מבעלה.

ובחינת כה זה דקלקול הוא שורש הכלמה, מל-כה. היפך חכמת אדם תאיר פניו. חכמה, חמ-כה. נעשה בפניו כלמה. וזהו היפך חכמה, כסלה, סל-כה. וכן קלקול בבחינת פצוע דכה. ד-כה. שנפסק ממנו מקור השפע, מקור הברכה. בר-כה, כנ"ל.

ובתיקון זהו שורש כהונה, כהן, כה-ן. וכתיב בהם (במדבר, ו, כג) כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' וגומר. שהוא שורש גילוי שכינה, שני-כה. ב' פעמים כה עולה נ', וזהו כהן, כה-ן, ודו"ק. ואמרו (סוטה, לג, ע"ב) כל מקום שנאמר כה וכו' אינו אלא לשה"ק. שהוא שורש לשון של ברכה.

ותיקון קלקול כה נעשה ביוה"כ שהוא זמן כפרה, פר-כה. ושלמותו בחג הסוכות, סוכה, סו-כה. ויום הכיפורים כפורים. ובפורים נגלה ונהפוך הוא. הפך, פ-כה. שהופך כה דקלקול לכה דתיקון. ומתקן שורש הקלקול של כפה עליהם הר כגיגית שאיכא מודעא רבה לאורייתא. כפה, פ-כה. והפך את הכפה. כפה - הפך.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: איכה, כהן, ברכה, באכה, כה, היכל, הכנה, חכמה, דבורה, כינה, כלמה, מכוה, מלכה, מכפלה, סוכה, דכה, אכילה, הכל, הכרה, הכן, הלך, הפך, כנה, זכריהו, זכה, חכה, הכה, כויה, כפרה, כפה, כסלה, הכיש, לשכה, רכה, שכולה, שכינה, הנך, הר, יסכה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

תזריע - מצורה | ה-ל

אהל מועד. אהל, א-הל. ושורש אותיות ה-ל, גנוז בשם אלהים, אמי-הם. ונודע ששורש כל השמות שם הוי"ה ב"ה. וממנו מתפשט שם אלהים, שהוי"ה בחינת זכר, ואלהים בחינת נקבה. ולכך יש בו אותיות לה, לשון נקבה. לו, זכר. לה, נקבה.

והנה נודע שזכר בחינת יום, זכר, זך-אור. ויקרא אלהים לאור יום. ונקבה בחינת לילה, חשך, חשך - שכת. היפך זכר לשון זכירה, נקבה לשון שכחה. לילה, לי-לה. ושורש בריאת האשה, חוה, בבחינת לילה, לא אברי לילה אלא לשינתא, ונבראה בתרדמת האדם.

והנה אמרו שירגא בטיהרא מאי אהני ליה. ולכך עיקר זמן נר בלילה שממנו "עולה" הלהב. להב, לה-ב. עלה, ע-לה. ובמצושת"ק להב נעשה הבדלה. להב-דה. וכאשר יורד מלעמלה למטה זהו שורש הלידה ואזי נתהפך מלהב להבל. ושורשו ב"הבלי" דגרמי שניתן לחוה, שהוא עצמות הנקבה שאינו מסתלק ממנה אפילו בשעת מיתתה. והוא ה"לה" הגמור. והוא בחינת אדם רוצה ב"קב" שלו. הוי"ה אלהים, גימט' ק"ב, כנודע. והיינו שזהו מדרגת גילוי ההויה בלבוש וכלי של שם אלהים. שבו נגלה אמי-לה, כנ"ל. שנעשית אם להוליד מעצמות הבלי דגרמי שלה, ומכח כך נולד הבל כנ"ל. וכאשר נפרדת מבעלה נקראת אלמנה, אמן-לה. והיינו שנשארת רק עם הבלי דגרמי. והוא בחינת רוחא דשדי בגוה בשעת ביאה ראשונה, שאזי היא בבחינת בתו לה, בתו-לה.

והנה כח "לה" נתקלל בחטא חוה, שבא נחש על חוה ושדי בה רוח דקלקול, הבל דקלקול. ובפרטות נגלה הקלקול אצל צלה, צ-לה. שהיא בחינת צל לאור, שורש לחשך. ושורש התיקון נגלה אצל האמהות, בעיקר אצל לאה, לה-א, ושורשו בשם אלהים כנ"ל, לאה-ים, לה-א. ונתפשט אצל זלפה שפחתה. זפ-לה. ונתפשט אף לבלהה שפחת רחל, בה-לה. ונצרך להאירו אף לרחל שהיא עיקרו של בית. וכאשר נתקן אור זה בנקבה, נעשה צהלה, צהל, צ-הל, בחינת מצהלות חתנים מחופתם. ונעשה גילה, גי-לה. ודו"ק שיש שפע המגיע מאם עליונה, אלהים, אמי-לה, כנ"ל. ויש שפע המגיע מן הזכר, מצהלות חתנים. ושפע זה עובר בעיקר ע"י מקום אות ברית קדש שבו נעשה מילה, מי-לה. ובקלקול יש שם ערלה, ער-לה.

והנה בקלקול זהו להט החרב המתהפכת, להט, לה-ט, בחינת אפלה, אף-לה. וכן עלטה, עט-לה. בחינת בהלה, בה-לה, בחינת מלחמה, מחמ-לה. בחינת הלם, הל-ם. בחינת קללה, קל-לה. בחינת כליה, כי-לה.

ובתיקון נהפך מלהט לטלה, מזל ניסן ראש לחודשים, שבו נעשו ישראל לקהל, ק-הל. והתכלית ביהמ"ק, היכל, כי-לה. היפך כליה, כנ"ל. ובחודש ניסן, טלה, אומרים בליל פסח הלל הגדול בלילה דייקא. הלל, הל-ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אלהים, לילה, הדבלה, אלה, לאה, הלך, הבל, למה, צלה, הוליד, מהללאל, אהל, אליהב, הלל, אילה, אליהו, אליהוא, אלמנה, אלקנה, מילה, אפלה, בלהה, בהלה, בתולה, גולה, היכל, קהל, קהל, חלה, כלמה, להב, להט, מלחמה, מסלה, מצולה, נחלה, עולה, עלטה, עגלה, ערלה, צלמנה, שלושה, שלמה, תפלה, גילה, דלילה, אכילה, הלם, הועיל, החל, ילדה, מלכה, הציל, השפיל, דליה, להג, צהל, קללה, שלוח, זלפה, טלה, טלטלה, להם, כליה, כלה, לוטה, ליה, מהיטבאל, מלוה, סלה, עלה, שילה, תהלה, תלה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עבודה זרה (מו, ע"א) - ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, לכנות לה שם. יכול לשבח, לשבח ס"ד, אלא יכול לא לשבח ולא לגנאי, ת"ל, שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא, הא כיצד, היו קורין אותה בית גליא קורין אותה בית כריא, עין כל עיץ קוץ. ובשאלות דרב אחאי (יתרו, נב) הוסיף, פני מלך פני כלב. ועיין פסקי ריא"ז (שם, פ"ג, יז), ובערוך.

ואיכא ב' דינים. א. לכנות לה שם, וילפינן מקרא ואבדתם את שמם. ב. לכנות שם גנאי, וילפינן מקרא שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא. וכן מבואר בגרי"ז (סימן ק"נ). והיינו שבכינוי השם איכא אבדת שם הראשון. אולם אינו איבוד גמור, כי פעמים נקרא לאדם שם חיבה שאינו עוקר הראשון, אולם בשם גנאי איכא עקירה גמורה. ויעוין בתורה תמימה (ראה, יב, יג, הערה טז). ולפ"ז אינם ב' דינים נפרדים, אלא ביטול שם הראשון ע"י כינוי שם של גנאי, ודו"ק. ויעוין עוד תורה תמימה (שמות, כג, הערה פז) וז"ל, מצוה זו מסתעפת לשני ענינים, האחד לאבד את השם העיקרי, והשני לכנות לה שם ר"ע, וא"כ מכוונין בכנוי זה לעקור את השם העיקרי. ועיין במנחת חינוך (ראה, מצוה תלו, א) וז"ל, נראה דמצוה במחיקת שם ע"ז, והוא בכלל איבוד (ועיין שו"ת דברי יציב, יו"ד, קפ). ועיין לבוש (יו"ד, קמו, טו) וז"ל, כלומר שישנה את שמה בכינוי אחר כדי שישתקע ולא יזכר עוד. ועיין מהרי"ק (שורש קסב). והבן שסתם כינוי אין עקירה לגמרי אבל כינוי של גנאי, שהוא היפך שם ראשון הוא עקירה. ועיין שו"ת הרדב"ז (אבהע"ז, סימן נב).

והנה פשוטם של דברים דין זה הוא בחפצא, לבטל שם ע"ז, ובוזה בטל החפצא של ע"ז. אולם יעוין במאיר (ע"ז, שם) שהוא דין בגברא, בעובד. וז"ל, עובדי האלילים והאשרות ודומיהם שהיו קורין לע"ז שלהם בשם נאה כדי ליתן חנה על לב שומעיה, ראוי לישראל המזכירה לכנות לה שם לגנאי כדי להסיר לב עובדיה מעליה, להפוך עבודתו לשם ית'. כי פשוטו יש לבטל שם מן המקום מדין המקום, כמ"ש ואבדתם את שמם מן "המקום". אולם למאירי קאי ביחס לפועל, הגברא.

והנה שורש שם של גנאי כמ"ש בתורת המגיד (קהלת, ד"ה רמו הפסוק) וז"ל, כי מלת שם מורה בתרי גווני, יש שם לשבח כמו ויצא שם דוד (דה"י, א, יד, יז), ויש שם לגנאי, כמו אנשי השם (בראשית, ו, ד). ואמרו (ב"ר, כו, ז) שהשימו את העולם, ושהושמו מן העולם, ושגרמו לעולם שימום. ובלקח טוב (שם, ו, ד) אנשי השם, אלו שנזכרו שמותם למעלה בלשון מרדות, עירד, עורדן אני מן העולם. מחויאל, מוחן אני מן העולם. ומתושאל, מתישם אני מן העולם. והוא בחינת תהו, תוהא אני על שממון שבה. והוא שם של ע"ז, שם של תהו ושממון. ששם שורש הע"ז, בחלל הפנוי. ועיין זוה"ק בראשית, לז, ע"א. ותרומה, קעט, ע"א. וריקאנטי בראשית, ו, ד. וסנהדרין, קי, ע"א. ■

המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אור א"ס

את חכמים ולא בחכמה ידיעה. וביחס לא"ס כולם אוילים.

צמצום

צמצום שורש לבית האסורים. ועיין רש"י (ישעיה, יד, יט) אמרו חכמים, כשנעשה (נבוכדנצר) בהמה וחיה ז' שנים, המליכו עם הארץ את "אויל מרודך", וכשחזר למלכותו נטלו וחבשו בבית האסורים עד יום מותו. ועיין רש"י (איוב, טז, יא) יסגרני אל אל עויל - הסגרני הקב"ה אל אויל, לץ עולל ללוץ בי. ועיין זוה"ק (בראשית, קיג, ע"א) מלך אסור ברהטים, זהו אויל מרודך שהיה אסור עד שמת אביו נבוכדנצר ומלך תחתיו.

ועוד. צמצום תולדתו חלל, שורש לחולי. ואמרו ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם וכו', מי שהיה חולה ונתרפא, כתיב אוילים מדרך פשעם וגו' כל אוכל תתעב נפשם וגו' יודו לה' חסדו.

קו

קו גימט' דבק. כח המדבק. ובקלקול אצל אויל כתיב (משלי, כז, כב) אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי לא תסור מעליו אולתו. והיינו שדבק בה ביותר.

עיגולים

סיבה ומסובב. ועיין אבן עזרא (משלי, י, יד) ופי אויל - סבב לו מחתה שהיתה קרובה אליו בגלל אולתו.

ועוד אמרו (ב"ר, לך, מד, טו) קח לי עגלה משולשת, זו בבל שהעמידה שלושה מלכים, נבוכדנצר, אויל מרודך, בלשאצר.

יושר

כתיב (משלי, יב, טו) דרך אויל ישר בעיניו. ועיין ר' יונה שם, האויל הולך אחר תאותו ומניח דרך החכמה, היה לו לחשוד את עצמו במעשיו אולי התאוה מטה את לבבו ומעורת עיניו ע"כ ישפר עליו המעשה, והלא עליו להוועץ במעשיו עם זולתו לשמוע עצה, והוא לא כן ידמה. ועוד כתב (שם, טז, כב) ומוסר אוילים אולת - אע"פ שהשכל הטבעי הנתון באדם תולדתו להכיר הרע והטוב ולהכין הדרכים הרצויים, כמ"ש "מקור חיים שכל בעליו", אבל יכול האדם לעוות שכלו הטבעי ולסלף ישרו ע"י הרגל החמדה והבחירה ברע. ועיין אדרת אליהו (הושע, ט, ז) והנה הוא אויל, היינו שונא דרך הישר.

ובעומק ג' בחינות באויל. א. לשון אולי כמ"ש בכתב וקבלה. וזהו קו ימין. ב. לשון ניול כמ"ש ברמח"ל, והוא קו אמצעי. ג. לשון אולא, הכאה, כמ"ש בגר"א, והוא קו שמאל. ויבואר להלן כל אחד במקומו.

שערות

אויל הוא היפך חכם. עיין ערך קטן חכמה. והיינו שכולו מותר המוחין שהם בחינת שערות. וזהו אויל - אולי,

והיינו ריבוי אפשרויות, כריבוי השערות.

ועוד. עשו איש שעיר. ואמרו (אגדת בראשית, פרק מו) דרך אויל ישר בעיניו (משלי, יב, טו) זה עשו שכתוב בו וירא עשו כי רעות וגו', וילך אל ישמעאל ויקח את מחלת.

אזן כתיב (משלי, יז, כח) גם אויל מחריש חכם יחשב. ופירש ר' יונה שם, בא לתת עצה אל האויל, להחריש ולשמוע, כי אם החרש יחריש לא תחשב לו לקוצר בינה. ולהיפך עיין גר"א שם.

ועיין גר"א (משלי, כ, ג) בעת ששני אוילים יריבו יחד, כל אויל רוצה לגלות ולבזות חבריו, וישאגו בקול גדול גם שניהם יחדיו, כי כל אויל רוצה שישמעו לו יותר ויתגלה בזיון זולתו.

וכתיב (משלי, יח, יג) משיב דבר בטרם ישמע, אולת היא לו וכלמה.

חוטם חרון אף, כעס. וכתיב (משלי, יב, טו) אויל ביום יודע כעסו. וכתיב (שם, כז, ג) כבד אבן ונטל החול, וכעס אויל כבד משניהם. ופירש"י שם, שהאויל מכעיס לקב"ה, גורם להביא כעס בעולם. וכתיב (איוב, ה, ב) כי לאויל יהרג כעש. וכתיב (משלי, יד, יז) קצר אפים יעשה אולת. ושם (יד, כט) וקצר רוח מרים אולת.

פה כתיב (משלי, י, י) ואויל שפתים ילבט. ושם (שם, יד) ופי אויל מחתה קרבה. ושם (יד, ג) בפי אויל חטר גאוה. ופירש"י שם, מקל של גאוה, כגון פרעה (פה-רע, כנודע) שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו. ועיין אבן עזרא (משלי, י, ח) אויל שפתים - שתדברנה שפתיו אולת. וכתיב (ישעיה, יט, יא) אך אוילים שרי צוען חכמי יועצי פרעה עצה נבערה. ועיין מגלה עמוקות (בא) בביאור הפסוק וכעס אויל כבד משניהם, שקאי על פרעה. ועיין ר' יונה (משלי, י, י) הנה הודיע כי לב האדם וסודו נחשף בשלש מדות, בתחבולותיו והערמותיו ובקריצת עינו ורמיזותיו, וסוד האויל יגלו שפתיו. ואמרו (פסחים, צט, ע"א) מכאן אמרו חכמים, יפה שתיקה לחכמים ק"ו לטפשים, שנאמר אויל מחריש חכם יחשב. וכתיב (משלי, כו, ד) ענה כסיל כאולתו.

עינים - שבירה שורש עלמא דפירודא, מחלוקת, ריב. וכתיב (משלי, כג, ג) כבוד לאיש שבת מריב, וכל אויל יתגלע.

ועוד. עיין גר"א (משלי, יב, טו) דרך אויל ישר בעיניו וכו'. ואמר אצל אויל עיניו, ואצל חכם שומע, כי עין ואוזן הוא תורה שבכתב ושבע"פ, תורה שבכתב תלוי בעין ושבע"פ באוזן, והן דו"נ. כי עין הוא דבר שבא מהם השגחה לראות, ואוזן

אמא עיין חת"ס (ויקרא, יט, ג) ג' שותפים באדם, הקב"ה ואביו ואמו. והנה בחלק הקב"ה שהיא הנשמה חלק אלוה ממעל בודאי לא היה שום אחיזה ושליטה לחיצוניים (ומצדה) כל השמחה היא שמחת הנפש.

אבל מחמת חלק החומר מאביו ואמו (ובעיקר אמו, שהיא קרובה לחומר) הוא אויל המתעה המושרש בטומאת אויר הארץ העמים, לזה צריך שמירה שלא יתבטל הנפש הקדושה ברוב, חד בתרי, בחלקת אביו ואמו, והיינו דקצווה דוד המלך ע"ה, הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי.

ועוד. עיין עמק המלך (שי"ד, פצ"ב) כבד האבן ונטל החול, וכעס אויל כבד משניהם (משלי, כז, ג) פירוש, כבדים הם הדינים שהם מצד המלכות שנקרא אבן. ונטל החול, פירוש נטל משא, והם הדינים מאמא ששמה אהי"ה, העולים ד"ם בחשבון אחוריים שהוא גימט' חול. וכעס אויל כבד משניהם, למי שהוא אויבו ופוגם בשניהם.

ד"א ישראל. וכתוב (ירמיה, ד, כב) כי אויל עמי, אותי לא ידעו. ועוד. סוד המדות. ועיין ר' יונה (משלי, כ, ג) וכל אויל יתגלע - כל אויל יתגלה ויכירו מדותיו בעת ריבו. וכן אז"ל (עירובין, סה, ע"ב) בג' דברים אדם ניכר, בכוסו בכיסו ובכעסו.

ועוד. ז"א סוד שם מ"ה. וכנגדו לוט, גימט' מ"ה. ואמרו (ב"ר, נד, ג) ואויל שפתים ילבט, זה לוט שהיה אויל בשפתיו.

נוק' בית. ועיין גר"א (משלי, יא, כט) העוכר ביתו הוא מחמת שאין חושב הסוף שיחרב הבית ולא יהיה לו במה לדור, והוא נקרא אויל. וכתוב (שם, יד, א) חכמת נשים בנתה ביתה, ואולת בידה תהרסנו.

ועוד. עיין אדיר במרום (ח"א, ומחצדי דחקלי) והיינו הה' שאמרנו שהיא נוק' וסוד חלוקי אבנים הוא סוד רבוע הב"ן שעולה קד"ם, כמנין חלו"ק. והנה ה' פעמים קדם הוא כת"ש, והוא סוד אם תכתש את האויל במכתש (משלי, כז, כב) כי בסוד זה המכתש נאמר באבן הזאת (אבן סוד נוק' כנודע). ועיין כריתות י"א, ע"א. וסוטה מב, ע"ב.

וְכֹתֵיב (מְשָׁלִי, כִּד, ט) זְמַת אֹולֵת חֲטָאֵת. ■ המֶשֶׁךְ בְּעִיָּה בְּשִׁבְעֵי הַבַּא - נִכְתָּב עַל יְדֵי הַרְבֵּי שְׁלִיטִי"א בְּמוֹחַד לַעֲלוֹן זֶה - לְהַאֲרוֹת, הַעֲרוֹת, וְהוֹסֵפֹת: rav@bilvavi.net

הוא נוק' שבהם מקבל דבור מאחרים וכו', וזהו שדרך אויל ישר בעיניו שחפצו להיות מן המשפיעים, עיי"ש. והוא שורש שבירת הכלים, שורש של "אנא אמלוק", מלך נותן ואינו מקבל, כמ"ש בנדרים. ועיין הקדמה לשער ההקדמות, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ומחזירם לעולם התהו ובהו, אשר לסיבה זו קראם למעלה אוילים.

והשבירה שורש המיתה. וכתוב (איוב, ה, ב-ג) כי לאויל יהרג כעש. אני ראיתי אויל משריש ואקוב נוהו פתאום. וכתוב (משלי, י, י) קורץ עין יתן עצבת, ואויל שפתים ילבט. ועיין ר' יונה שם.

והנה השבירה מוציאה את כח הרע שהיה בכח, לפועל. ועיין ר' יונה (משלי, טז, כב) לפי שעצמו האוילים עיני בינתם וסתמו מקור שכלם הטבעי ע"י התאוות, עד שיוורם שכלם על הרע כי טוב הוא.

ועוד. שבירה שורש להכאה. מה לי קטלא כולה, מה לי קטלא פלגא. ועיין גר"א (משלי, יד, ג) שכתבתי כמה פעמים שלשון אויל הוא לשון מן אולא, ופירש ראשית דברי אויל בחטרו שהוא מתברך בלבבו להכות למי שיעבור על דבריו במקלו.

עתיק רישא דלא אתידע, שורש ספק דקדושה, והיפוכו אויל. עיין הכתב והקבלה (בראשית, יח, כד) אולי - הוא מלת הענין נופל על הספק, והיו"ד כדמות יסוד בו לא לכנוי, והוא לשון שמא בדברי רבותינו. ונראה כי שם דבר אולת מסתעף מזה, והמספק לכל הדברים נקרא אויל, וידענו כי הייתה כת בין הקדמונים הנקרא בלשונם (סקעפטיקער) אשר כחשו המדעים, גם כחשו המוחשות, ואמרו כי אין אמת לשום דבר כלל לא לידוע ולא למוחש (והזכירם ר"ס גאון בספר אמונות והדעות), ואלה הם הנקראים אוילים באמת. ודו"ק היטב שהוא קליפת רדל"א. ובחינה נוספת שמחליף הדברים, כמ"ש בחיי נפש, הכסילים האוילים החושבים הענינים המקריים לעצמיים והעצמיים למקריים, והמדמים המחויבים לאפשרים ולנמנעים, ונמנעים למחויבים ולאפשריים.

ארין דוכ' ונוק' אחד בו. ולכך כל דבר במדרגה זו הוא מיניה וביה. ועיין גר"א (משלי, טז, כב) היסורין הבא על האוילים הוא מן האוילת עצמה, כמ"ש חטאים תרדף רעה, וכמ"ש כי מוקש הוא לך, שהחטא עצמו הוא המוקש לו.

אבא כתיב (משלי, טו, ה) אויל ינאץ מוסר אביו. ועיין קהלת יעקב (ערך אויל) אויל נקרא אבא דקליפה היפך לחכמה דקדושה. אויל בגימט' הוי"ה אהי"ה, שמות חכמה ובינה, מאורות נתן.

שאלה תקופה זו אינה תלויה ב"קורונה", סדר העבודה והחידוש שבעבודה בתקופת

הזו שלום לכבוד הרב. לפי התשובות האחרות נות של הרב בנושא נגיף הקורונה הבנתי שנכנסנו למהלך מסוג שונה עד ביאת גואל בב"א.

א. בתקופה הזו, האם יש עדיין עניין לעבוד בהדרגתיות לפי בלבבי א' ו-ב', או לפי דע את עצמך. או האם עדיף דוקא להתמקד בענין אחד כולל של האמונה, כגון סגור לת נפש החיים. **ב.** האם עדיף בתקופה זו לעבוד דוקא על האמונה, או ששייך להמשיך לעבוד על דע את עצמך. **ג.** בענין לימוד התורה, האם יש עניין להתמקד בלימודים מסוימים יותר מאחרים בתקופה הזו? **ד.** באופן כללי, האם יש חידוש מסוים מצד העבודה הפנימית בתקופה הזו, או שכל אחד ימשיך בדרכו? **ה.** מהי העצה לאדם שיוכל להשתמש בתקופה הזו בצורה הרצויה לפניו ית"ש. תודה רבה.

תשובה א. תקופה זו אם נזכה תהיה קצרה, אולם ח"ו גם

יכולה להתארך ימים, שבועות, חודשים, ושנים. ואף אם נגיף ה"קורונה" יחלוף, מכל מקום מהות התקופה תמשך. כפי שבואר שה"קורונה" אינו אלא גילוי חיצוני. ולכך משך התקופה אינו תלוי במשך ה"קורונה" כלל. ולפיכך יש ענין להמשיך עבודה סדורה ובנויה של סדר העבודה, מכיוון שיתכן שיש שהות להספיק זאת. **ב.** יש לשלב בכל יום אף עבודה על אמונה, ולייחד לכך זמן, לקבוע את יסודות האמונה בקרבנו, אמונה פשוטה, מריש דרגין אין עוד מלבדו כפשוטו, עד אמונה תחתונה במידה כנגד ומידה ושכר ועונש. **ג.** לדבוק בעומק הפנימי ביותר של התורה לפי ערכו. **ד.** החידוש הוא ההכרח לכולם לשלב עתה עבודה על אמונה חושית, דעת מח ולב, ולדבוק בעומק הפנימי ביותר לפי ערכו, ובפשיטות הגמורה לפי ערכו. כי מצד הארת הזמן מאיר האור העמוק ביותר והפשוט ביותר, אור א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות, כמו שהרחיב לבאר זאת בטוב טעם ודעת הרה"ק ר' אהרן מסטרוישלע תלמיד בעל התניא, בספריו שער היחוד והאמונה, ושערי העבודה. **ה.** לדבוק בעומק הפנימי ביותר המושג לו, ולחיות בפשיות מופלגת עמו ית"ש במחשבה ודיבור, לשוח עמו ית"ש לאורך היממה בפשיטות בכל עת ועת לפי עניינו. וכן לדבוק ב"לפיכך נברא האדם יחידי". למצוא את היחידי שבקרבנו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

שאלה צורת סדר עבודה בתקופה זו שלום לכבוד הרב.

האירועים האחרונים, הביאו אותי לחשוב על ההנהגה הראויה ליהודי בזמנים אלו. מתוך דברי הרב, ומקורות נוספים, גיבשתי לעצמי דרך, וברצוני לדעת אם אני מכוון בזה לדעת חכמים, ואם לא - מהי הדרך הנכונה בה נלך, אני ובני ביתי. חשבתי, שהנכון ביותר הוא לנסות ולעמוד על רצון ה' המתגלה בתוך המציאות. ראשית כל לקבל דעת תורה - לשאול לגדולי התורה במה עלינו להתחזק, אל מול הגזירה, שהרי להם היכולת להבחין, בס"ד, ברצון ה' המונח בתוך המציאות. שנית, לבחון כיצד המציאות משפיעה עלי, ומה ייתכן ורצון ה' ממני באופן אישי, במצב הנוכחי. על מנת לעשות כן באופן מיטבי, חשבתי להעמיד טבלה מסודרת בה אציין את כל האתגרים שהמציאות מעמידה מולי (ה' ישמור שלא יבואו) - ועל כל אחד אכתוב מה אתגר זה בא ללמד/לגדל אותי, מפני שהוא ביטוי לרצון ד'.

כך, בס"ד, יהיה ביכולתי ללמוד על רצונו ית' ממני הן בהיותי חלק מהכלל ישראל, והן באופן פרטי. כמובן, בהתאם לזאת, לקבל קבלות, כמידת היכולת. האם הדברים שהעליתי, נכונים?

תשובה נפלא, מצוין. ונחמד. בחלק השני לאחר שבורר כל

החלקים, יש לעשות הדרגה מה ראשון ומה שני וכו', כי אי אפשר לעבוד על כולם בבת אחת. ולכך יש לדרגם, כנ"ל. סדר ההדרגה בנוי בב' מהלכים. **א.** לפי מה שהמצב הנוכחי תובע. **ב.** לפי מדרגת הנפש ותהלוכותיה. ואזי יש לסדר סדר עבודה לפי כוחותיו, ולא מעבר לכך. יתירה מכך, מכיוון שהמצבים אינם יציבים אלא משתנים, לפיכך יתכן שינוי בחלקי העבודה הנצרכים עקב שינוי המצב. שינוי זה הינו מהיר מדי לסדר עבודה כצורתנו בעת רגועה. ויש לעשות שינוי זה במתינות וביישוב הדעת מתוך רוגע ושקט ולא מתוך סערה. ולכך כל שינוי יש לעשותו לאחר התבוננות והשהייה של שעות או ימים לפי הענין, על מנת שהשינוי לא יעשה בחפזה. מלבד כך יש לאזן זאת עם סדר העבודה שהיה עד עתה, ולא להיעקר ממנו לגמרי, ולפחות להמשיך בו באופן מצומצם, כל אחד לפי עניינו.

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.295.1245

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

דרושים מתנדבים לשכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829